

tem odseku je govorila učiteljica Antonija Štupca o „varstvu za delavke“ in „skrbni za posle in o kolodvorskih misijonih“. V socialno-ustavnem odseku v ljudskem domu je govoril nadrevizor Puseňjak o „zadružništvu“. Tudi Hrvatje so imeli tam zopet svoja posebna zborovanja.

V veliki dvorani Uniona so zborovali katoliški pedagogi (profesorji, učitelji in kateheti). Najprvo se je vršil občni zbor učiteljske Sloveške Zveze, nato pa se je začel učiteljski kongres, na katerem so o potrebi katoliške vzgoje in pouka na podlagi katoliške vere govorili odlični slovenski, hrvaški in češki učitelji in učiteljice. To zborovanje je posebne važnosti, ker so slovite učiteljske moči javno in slovesno izrekle, da je sreča našega naroda le v šoli, kjer se vzgaja deca na podlagi krščanske vere. In mnogi liberalni učitelji trde, da je to nazadnjaško. Tem gospodom ne bi škodovalo, če bi bili navzoči pri tem pomembnem zborovanju.

Ob 5. uri popoldne se je v veliki dvorani Uniona vršilo drugo slavnostno zborovanje. Na tem zborovanju so govorili: Hrvat dr. Markulin, sodnik dr. Matija Lavrenčič, dr. Josip Srebrnič iz Gorice o „katoliškem tisku“; profesor Ferdo Rožič o „kulturnem jedinstvu Slovencev in Hrvatov“ in dr. E. Lampe o „avtonomnih (samoupravnih) zastopih in katoliški misli“.

Pri vstopu so bili škofje zopet viharo pozdravljeni. Predsednik dr. Breclj je pozdravil novodošlega knezoškofa dr. Napotnika, kar je izzvalo navdušenje. — Shod je pozdravil kitajski misijonar o. Veseljko Kovač.

V sredo so bile ob 7. uri v stolnici slovesne molitve za umrle člane prejšnjih katoliških shodov. Nato se je vršilo ob 9. uri tretje slavnostno zborovanje Unionovi dvorani. Govorili so: dr. J. Mantuano „veri in umetnosti“; Ivan vitez Malušija (Hrvat) o „ljubezni do domače zemlje“. — Sklepni govor je imel ljubljanski knezoškof dr. Ant. Jeglič.

Omenimo še dodatno, da je predsednik dr. Jančič 24. t. m. po otvoritvi zborovanja prečital cesarjev in prestolonaslednikov brzojavni pozdrav, potem ozdrav nadškofa brnskega, dr. Bauerja, in nadškofa sarajevskega, dr. Stadlerja. Velikansko pozornost je vzbudilo besedilo prestolonaslednikovega brzojava, ki se končuje s temi-le besedami: „na hrvaško-srbov sli narod“.

„Zadobite si v teh dneh mnogo tolažbe in moči, da boste kot zvesti sinovi cerkve in demovine zamegli izvršiti svojo visoko nalogo!“

Te besede so izzvale nepopisno navdušenje, ki je v več minutah trajajočih vsklikih in s šumnim ploskanjem našlo svojega izraza. Vsakdo je razumel te napol proroške besede, ki so prišle iz srca, jugoslovanem naklonjenega.

Škofje in drugi odlični gostje.

Katoliškega shoda so se udeleževali sledeči škofje in cerkveni dostojanstveniki: Nadškof dr. Bauer iz Zagreba, nadškof gorški, dr. Sedej, knezoškof dr. Mih. Napotnik iz Maribora, dr. Jeglič iz Ljubljane, Garič iz Banjaluke, Gijvoje iz Splita, dr. Kaltner iz Celovca, dr. Karlin iz Trsta, dr. Krapac iz Djakova, dr. Mahnič iz Krka, dr. Marčelič iz Dubrovnika, Fra Misič iz Mostara, dr. Šarič iz Sarajeva, generalni vikar Baron iz Zagreba, prelat Katzinski iz Varšave, mnogo kanonikov in v obče visokih cerkvenih dostojanstvenikov iz vseh jugoslovanskih dežel. — Navzoč je bil celo en misijonar iz Kitajske.

Od plemstva: Knez Hugo Windischgrätz in so-proga, poljski knez Ladislav Sapieha, princesa Aleksandrina Windischgrätz, grofica Olga Mocenigo, vitez Gutfmanstal.

Od vojaške garnizije: Divizionar fml. Kusmanek, polkovnika Weber in Marjanovič, postajni komandant major Putti, vojaški kurat Maračič in drugi.

Nadalje so bili navzoči skoro vsi slovenski in hrvaški deželni in državni poslanci. Iz Štajerskega: Dr. Korošec, dr. Jankovič, dr. Verstovšek, dr. Benkovič, Pišek, Brenčič in Ozmeč.

Naše poročilo o končnih prireditvah bomo se izpopolnili. Ko urejamo prvo in drugo stran lista, se v Ljubljani še vršijo zborovanja. Kar danes manjka, bo našel bralec v prihodnjem listu.

Prvi katoliški shod se je vršil 1. 1892. Bil je sicer tudi sijajen, a poznalo se mu je, da so bile tedaj naše organizacije še v povojih. Oba shoda, ki sta mu sledila, pa sta pokazala vstrajen napredek katoliške misli med našim narodom. Pri prejšnjih shodih se ni bilo Orlov, te najlepše naše organizacije, danes šteje orlovska armada na tisoče. Liberalizem je prejšnja leta mogočno dvigal svojo zmajavo glavo, ne samo po beli Ljubljani, ampak tudi po vseh slovenskih pokrajinah. Danes leži slovenski liberalizem strti in pomandran na tleh. Katoliški shodi so bili, ki so zasnovali načrte, nova pota za prepore slovenskega naroda v krščanskem duhu.

Gotovo smemo pričakovati, da bodo naše tisočere množice, ki se bile te dni v beli naši Ljubljani, ponesle zmagovalno misel naših organizacij, ne samo po vsej Sloveniji, ampak tudi po vseh krajih, kjer biva Jugoslavi. Pobratinstvo katoliških Hrvatov in Slovencev je slavilo novo zvezo. 4. katoliški shod naj bo na našem jugu mejnik boljše bodočnosti hrva-

sko-slovenskega naroda. Liberalci pa so gotovo spoznali, da za-nje na naši zemlji ni prostora.

Politični ogled.

— Cesar. Ruska vlada je dala v bližini Lipskega postaviti cerkev v spomin na krvavo bitko, ki se je bila 1. 1813 pri Lipskem z Napoleonom. Dne 18. oktobra se bo ta cerkev otvorila, ob enem pa tudi spomenik na ono krvavo bitko. Našega cesarja bo baje pri tej slavnosti zastopal prestolonaslednik Fran Ferdinand. — Cesar se bo vrnil, kakor poročajo listi, šele v sredini meseca septembra iz Išla na Dunaj. Cesarjevo zdravstveno stanje je izborna.

— Odpustitev rezervistov. Poveljnik 16. vojnega zbora in poveljujoči general v Dubrovniku, podmaršal Blaž Semua, je izdal sledeče zborna povelja: S premetitvijo rezervistov v neaktivno službeno razmerje, se konča dolga doba izredne vojaške službe v mirnem času, ki je zahtevala od vseh pripadnikov mojega zbornega območja velike vstrajnosti, delavnosti in zadovoljnosti z malim. Z veseljem ugotavljam, da so naše stare vojaške čednosti: čut dolžnosti, ubogljivost, zvestoba in udanost napram predstojnikom, tovariški čut in veselje do službe, celo ob žrtvah osebnih koristi, v naši armadi globoko vkoreninjene. Vsi poveljniki, častniki in moštvo morajo s ponosom gledati na ta čas. Vsem hvalo in priznanje. Onim, ki se poslavljajo od aktivne službe, pa poleg tega še prisrčne pozdrave in najboljša voščila za njihovo nadaljno življenjsko pot.

— Deželni zbori. Listi poročajo, da se je ministrski svet bavil pred kratkim z vprašanjem sklicanja deželnih zborov. Vlada namerava sklicati delazmožne deželne zbore sredi meseca septembra. Jesensko zasedanje deželnih zborov bo trajalo k večjemu 1 mesec, ker se namerava v drugi polovici meseca oktobra sklicati državni zbor. Ena prvih nalog državnega zbora bo v jesenskem zasedanju, da se izvršijo volitve v delegacije, ki bodo takrat meseca novembra pričele svoja posvetovanja na Dunaju.

— Italijani v Trstu. Cesarski namestnik v Trstu, princ Hohenlohe, je izdal odredbo, po kateri se morajo pri mestnem uradu v Trstu odpustiti vsi uradniki in nastavniki, ki so doma iz Italije. Odslej pa se sploh rojakov iz Italije ne sme več nastavljati. Vlada je s to odredbo pripoznala, da tuji državljani ne spadajo v upravo v naši državi. Italijani iz kraljestva so naši državljani le v škodo. V Trstu in okolici so pripravljali tla za — Italijo. Le škoda, da naša vlada vedno prepozno spozna nevarnost, ki preti naši državi od privandranih Italijanov in Nemcev. Seveda so Italijani v Trstu in v kraljestvu hudo razburjeni radi odloka namestništva. Naj le ostanejo v deželi polente!

— Razmere na Češkem so se z uvedbo komisarijata še poostrele. Nezadovoljni so Čehi, nezadovoljni nestrpni Nemci. Ker imajo v upravni komisiji, kakor je glede na dejanske razmere edino pravilno, Čehi večino, pretijo Nemci, da bodo njih državni poslanci stopili proti vladi v opozicijo. Vlada pričakuje na Češkem resne nemire, radi tega bo iz sosednjih dežel poslala na Češko orožništvo in vojaštvo.

— Čednega ministrskega predsednika imajo Madžari. V spominu je še nečedna zadeva glede znanih milijonov državnega denarja, katere je pod pokroviteljstvom grofa Tise porabil znani Lukač v strankarske namene. Prejšnji teden pa se je grof Tisa dvojeval radi nekega prepira z grofom Palavičnim. Oba grofa sta se s sabljami opraskala, nato pa se zopet pobotala.

— Komisar Skrlec. Stanje kraljevega komisarja je še vedno jako resno. Rana, ki se je začela gnajiti, se še ni izčistila in ni izključeno, da bodo morali ranjencu odrezati roko. — Napadalec Dojčić je izvršil svoj zločin, kakor vse kaže, brez vsake zveze s hrvaškimi delavskimi organizacijami v Ameriki. Najbrže so uplivala nanj anarhistične ideje in se je zgledeval zlasti nad Jukičem. Razprava proti Dojčiću se bo vršila najbrže že prihodnji mesec. — Skrlec je rekel o napadu: Dojčić in jaz sva prišla na Hrvaško z isto nalogo, namreč da odpraviva komisarijat.

— Katoliški shod na Nemškem. Nemški katoličani so imeli zadnje dni krasen shod v mestu Metz. — Razpravljala so se razna važna vprašanja in tudi zakon o redovnikih. P. Galen je govoril ostro o tej točki in povdarjal, da so redovniki prijatelji in svetovalci ljudstva, zato bi se jim tudi v Nemčiji moralo dovoliti lažje naseljevanje, posebno jezuitom.

— Na Balkanu. Sedaj, ko je potihnilo na Balkanu grmenje topov in je sklenjen v Bukareštu mir, stopa vedno bolj v ospredje vprašanje, čegav bo Odrin, čegava bo Tracija. Vedno bolj se zdi, da je Odrin s Tracijo vred za Bolgare izgubljen. Nobena velesila, tudi ne Rusija, se noče resno oprijeti odrinskega vprašanja, kar pač javno pove, da je Odrin s Tracijo vred za Bolgare skoro gotovo izgubljen, ker ga nočejo Turki z lepa zapustiti. Ubogi Bolgariji, ki je do prinesla v vojski zoper Turke največ žrtev, ne bo preostajalo nič drugega, kakor da se spusti v pogajanja s Turki, da si še vsaj nekaj reši, kajti turške čete so že prekoračile reko Marico ter zasedle na jugu tudi pomorski mesti Gumuldžo in Dedeağac ter skoro celo obrežje Egejskega morja, katere so prisodile velesile v Londonu k Bolgariji. Bolgarija kliče sicer velesile na pomoč zoper prodiranje oholega Turka, toda vsi njeni klici so zastoni, nobena velesila se ne zgane.

Vsled tega prihajajo z Balkana že vesti, da bo morala Bolgarija vgrizniti v kislno jabolko ter prepustiti Odrin Turčiji. Tozadevna pogajanja, ki so pa za sedaj še tajna, se med Turčijo in bivšim bolgarskim poslanikom v Carigradu, Račevićem, že vrše. — Srbske čete se te dni zmagovalno vračajo v domača sela. Sprejem armade je povsod sijajen. Ljudstvo pogošča na kolodvorih in v mestih vrnivše se bojvneke. — Bolgarija in Srbija sta si zamenjali vojne vjetnike. — Srbija je prepustila Črnogorcem mesta Djakovico, Plevlje in Ipek z vsem tamošnjim okrožjem. To se smatra kot darilo Srbov za vojno pomoč Črnogorcev v vojski proti Bolgarom.

— Preobrat na Francoskem? Ako smemo verjeti poročilom raznih listov, se hočejo Francozi, to je vlada, zopet pobotati s katoliško cerkvijo. Iz Pariza prihajajo namreč glasovi, da mnogi, celo liberalni politiki, želijo, da bi se zopet stopilo v zvezo s sv. Očetom in bi se katoliški cerkvi vsaj deloma vrnila pravice, ki so se ji krivičnim potom odvzele. Ta preobrat bi bil za Francijo sreča. Če bo le res?

— Kitajski nemiri. Boji med vladnimi (Juanšikajevimi) četami in vstaši se še vedno nadaljujejo. Vladne čete prodirajo zmagovalno s severa proti južnemu delu Kitajske, kjer je glavna moč ustašev. Mesto Nanking, kjer se je zbiral ustaški generalni štab, so vladne čete dne 25. t. m. po krvavi boju zavzele. Vstaši beže dalje proti jugu in požigajo mesta, trge in vasi.

Strašna nesreča v Pulju.

Pri preizkušavanju nekega topa se je v četrtek, dne 20. t. m., ob 9. uri dopoldne, vsled prezgodnjega vnetja smodnika zgodila v Pulju velika nesreča, pri kateri so bili 3 vojak ubiti, 3 težko ranjeni. Vrh tega sta bili poveljniku vojnega pristanišča, podadmiralu grofu Karolu Lanjusu pl. Wellenburgu obe nogi pod kolenom popolnoma zdrobljeni.

Prvi strel je bil izstreljen brez vsake neizgode in je bil pravilno nabit. Nato bi bili morali izstreliti drugi strel, nabasali so top zopet pravilno. Tedaj pa se je dogodila grozna razstrelba (eksplozija). Pok je bil mnogo strašnejši nego pri navadnem strelu. Zaklopni del, ki tehtal 1000 kg, se je razletev na kosce. Takoj po eksploziji se je videl na strelišču žalosten prizor. Trije mornarji so ležali mrtvi na tleh, raznesarjeni, zmečkani in raztrgani, da jih ni bilo poznati. Enemu sta bili glava in leva roka popolnoma zmečkani. Neki drugi mornar je bil tudi na najgrozovitejši način razmesarjen. Kosi njegovega trupla so bili vsled hude eksplozije pritisnjeni proti lafeti in proti topu. Drugi kosi so odleteli daleč okrog. Povsem strelišču so ležali kosi človeških trupel daleč tja do neke barake, ki se nahaja na strelišču in ki jo rabijo kot delavnico. Pri tej baraki je ravno stal podadmiral grof Lanjus, naslonjen na vogal barake, noga na stol, ko se je dogodila eksplozija. Zadet je bil od več kosov eksplodiranega zaklopnege dela z veliko močjo na nogah, čeprav je bil skoraj 150 m oddaljen od topa. Kosi zaklopnege dela so odleteli zelo daleč. Glavni vijak je odletel najmanj 300—400 m daleč.

Podadmirala grofa Lanjusa, ki je ležal v veliki luži krvi, so vzdignili nezvestnega ter ga položili na nosilnico, ki so jo potem kolikor mogoče previdno dali na avtomobil, ki se je z največjo hitrostjo odpeljal proti mornariški bolnici. Nogi sta bili na najgrozovitejši način zdrobljeni, obenem pa je izgubil mnogo krvi.

Trupla treh na tako žalosten način usmrčenih mornarjev so dopoldne ob 11. uri prepeljali v mrtvašnico mornariške bolnice. Bili so to pravzaprav le kosi teh ubogih mornarjev. Te 3 žrtve so mornariški topničar Stefan Sture iz Spljeta, Tomo Čivko, tudi iz Spljeta, in pa mornar Edvard Skornjak s Hrvaškega, ki je šel pred par dnevi prišel k vojakom.

Težko ranjeni so: Mihael Gregorič iz Trsta, artilerist Fortunat Dimarčič in inženir Skodove tovarne, Siel.

O vzroku te velike nesreče krožijo po Pulju različne govorice. Po eni naj bi bilo vzrok to, da ni bil topov zaklop (Verschluss) dobro zaprt, po drugi pa, da se je teža smodnika za naboj mnogo pomnožila, da bi se tako dosegel večji učinek na oklopih, na katere se je streljalo. Nobeno teh mnenj se pa sedaj ne da kontrolirati, vendar pa bi bilo zadnje jako verjetno, kajti v istini so se vršili poizkusi.

Admiral Lanjus je dne 22. avgusta umrl; odrezali so mu nad kolenom obe nogi. Ko so mu žagali kosti, je bil baje pri zavesti. Kri mu je skoro popolnoma iztekla. Ko sta prišli admiralova žena in hči k mrtvemu možu, oziroma očetu, se je nudit pretresljiv prizor. Mati in hči sta objemali mrtveca in potoki solz so lili po njunih licih. Le s težavo so ju ločili od mrtvaškega odra.

V soboto si je nek časnikar ogledoval pri strašni nesreči ubite mrtvece v mrtvašnici mornariške bolnišnice. Pogled na ta mlada bitja, katere so v izpolnjevanju svojih službenih dolžnosti na tako žalosten način izgubila življenje, je bil pretresljiv. Žalosten je bil pogled na v sredi ležeče truplo. Namesto glave so bili na blazino položeni le v belo ovijajo zaviti posamezni deli glave, katere so našli na strelišču. Drugi kosi trupla so bili pokriti z uniformo. Obema drugima na vsaki strani so se videle velike rane na glavi. Pogreb, ki se je vršil v soboto popoldne ob 5. uri, je bil veličasten. Ob 4. uri popoldne je čakalo na celem potu, po katerem se je imel pomikati sprevid,